

worden voor den krijgsdienst, en mede moeten optrekken onder de legerscharen, 't zij ter verdediging des lands, 't zij ter bestrijding van andere volkeren uitgerust. Die krijgsdienst nu was vooral bij de joden verre van populair.

De jood immers is niet krijgshaftig van aard. De eeuwenlange vervolging, verdrukking en miskennen maakten integendeel vreesachtigheid tot een zijner hoofdeigenschappen. Trouwens, dit kon moeielijk anders, daar hij in iederen niet-geloofsgenoot veelal een vijand moest zien. Hij leerde in duistere eeuwen hoon en spot en smaad verdragen, bleef uiterlijk zijn kalmte behouden, ook al kookte het daarbinnen, omdat hij zich immers niet kon verzetten, wetende, dat niemand het voor den gesmaden, veelal vervloekten jood zou opnemen. Met kalmte en gelatenheid had hij zich zelfs in het grievendst onrecht leeren schikken.

En nu, nu zou hij moeten medetrekken als soldaat naar verre landen, en de wapens dragen en strijden, verwijderd van zijn familie, waaraan de jood zoo innig gehecht is, welke hij misschien nooit meer terug zou zien, en dit met en onder menschen, die gisteren nog zijne aartsvijanden waren, heden zijne broederen en strijdmakkers moesten wezen! En dan, had de jood niet zijn eigen gebruiken, zijne bijzondere Sabbath-feest- en spijswetten, waarvan hij de naleving op zulk een hoogen prijs stelde, die hij nu niet meer zou kunnen houden? Maar bovendien, zijn taal, zijne houding, manieren en kleeding waren in die dagen, toen men nog in waarheid van een „joodsche wereld” kon spreken, van dien aard, dat hij zich in eene omgeving van menschen, met hem in taal, zeden en godsdienst geheel verschillend, niet thuis kon gevoelen. Vandaar dan ook, dat gevallen van desertie — en misschien niet weinige — onder de joodsche soldaten voorkwamen.

Een bewijs daarvoor geeft eene tot alle hoofden der Israëlietische Gemeenten gerichte, in het Hebreeuwsch